

Katarzyna M. Cwynar

IX międzynarodowa konferencja naukowa: *Prawo a życie* (15–16 XI 2012)

*IX международная научная конференция: Право и жизнь
(15–16 XI 2012)*

W dniach 15–16 listopada 2012 roku z inicjatywy kół naukowych działających na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, pod patronatem Rektora Uniwersytetu w Białymstoku, Dziekana Wydziału Prawa UwB, Prezydenta Miasta Białegostoku, Marszałka Województwa Podlaskiego oraz Wojewody Podlaskiego odbyła się międzynarodowa, interdyscyplinarna konferencja naukowa na temat: *Prawo a życie*.

Sejsi plenarnej pierwszego dnia (15 XI 2012) przewodniczył dr Sławomir Oliwniak (Uniwersytet w Białymstoku), a następnie dr Władysław Kulesza (Uniwersytet Warszawski) oraz dr Piotr Fiedorczyk (Uniwersytet w Białymstoku). Prelegenci podejmowali kwestie związane z aspektami prawnymi i etycznymi cielesności człowieka, resocjalizacji, psychomanipulacji społecznej, polityki imigracyjnej, dialogu jako kategorii prawnej, ochrony życia a także rozumienia prawa, państwa i pokoju w filozofii Marii Szyszkowskiej. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Jerzy Zajadło (Uniwersytet Gdański) *Prawnicza teodycea*, prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz (Uniwersytet Rzeszowski) *Czy ciało człowieka jest jego własnością?*, ks. prof. dr hab. Florian Lempa (Uniwersytet w Białymstoku) *Wartość pokoju w myśli Marii Szyszkowskiej*, prof. dr hab. Andrzej Bałandynowicz (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach) *Prawo do resocjalizacji a życie skazanych wsparte na sumieniu lub psychomanipulacji społecznej*, prof. dr hab. Hubert Izdebski (Uniwersytet Warszawski) *Dialog – kategoria kultury, kategoria prawa*, prof. dr hab. Marian Szamatowicz (Uniwersytet Medyczny w Białymstoku) *In vitro jako największa zdobycz medycyny klinicznej XX wieku*, dr hab. Robert Grzeszczak (Uniwersytet Warszawski) *Unia obiecana. Polityka imigracyjna Unii Europejskiej jako trudna sztuka utrzymania równowagi*, prof. UMK dr hab. Zbigniew Naworski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) *Stosunek do życia ludzkiego w prawie karnym Rzeczypospolitej szlacheckiej – stan normatywny a praktyka*, prof. UwB dr hab. Piotr Niczyporuk (Uniwersytet w Białymstoku) *Ochrona życia dziecka poczętego w prawie rzymskim*, dr Władysław Kulesza (Uniwersytet Warszawski) *Państwo totalitarne w XXI wieku. Nowe „arcana imperii”*, dr Tomasz Kozłowski (Uniwersytet War-

szawski) *Życie w naturze a życie w prawie*, dr Anna Kryniecka (Uniwersytet Warszawski) *Prawo jako płaszczyzna porozumienia w filozofii Marii Szyszkowskiej*, dr Małgorzata Derc (Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu) *Maria Szyszkowska – postulatory filozoficzne i edukacyjne*.

Obrady drugiego dnia (16 XI 2012) odbywały się w dwóch sekcjach. Pierwszej przewodniczyli: Józef Doellinger (Studenckie Koło Miłośników Prawa i Kultury Antycznej (SKMPiKA)), Mateusz K. Maciejczuk (Studenckie Koło Filozofii Prawa), dr Piotr Kołodko (Uniwersytet w Białymstoku), Katarzyna Wróblewska (SKMPiKA). Obrady sekcji poprzedziło wręczenie prof. dr hab. M. Szyszkowskiej dyplomu członka honorowego Studenckiego Koła Filozofii Prawa. Dyplom wręczyli: prezes Koła – Kamil Kulesza – oraz opiekun naukowy Koła – dr Karol Kuźmicz. Moderatorami obrad sekcji drugiej byli: Joanna Świętochowska (SKMPiKA), dr Karol Kuźmicz (UwB), prof. UwB dr hab. Piotr Niczyporuk (UwB), Krzysztof Żochowski (Studenckie Koło Historii Prawa UwB), mgr Monika Hryńko (UwB). Łącznie, tego dnia, w ramach obydwu sekcji, wygłoszono 77 referatów. Prelegentami byli zarówno pracownicy naukowo-dydaktyczni, doktoranci, jak i studenci, w tym także białoruscy studenci z Grodna. W większości jednakże uczestnicy reprezentowali uczelnie polskie, tj.: Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Zielonogórski. Tematyka obrad oscylowała wokół etycznych i prawnych aspektów ochrony życia ludzkiego, przestrzegania praw człowieka, orzecznictwa karnego oraz historycznych ujęć prawa jako regulatora życia człowieka.

Głównym punktem konferencji było uroczyste wręczenie książki dedykowanej profesor Marii Szyszkowskiej, połączone z debatą wokół jej filozofii. Miało ono miejsce pierwszego dnia, tj. 15 XI 2012 roku w auli Wydziału Prawa UwB. Po sesji plenarnej, popołudniowej i uroczystej części obrad przewodniczył dr Piotr Fiedorczyk. Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Krzysztof Rączka – dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W swoim wystąpieniu podkreślił nieprzeciętną energię prof. M. Szyszkowskiej w podejmowanej przez nią działalności oraz jej umiejętność łączenia pracy naukowej i dydaktycznej z aktywnością społeczną, a także do niedawna polityczną, w której – jak stwierdził – w rzeczywistości było mniej polityki a więcej zaangażowania społecznego. Dziękował także prof. M. Szyszkowskiej za możliwość współpracy.

Głos następnie zabrał prof. UwB dr hab. Maciej Perkowski – prodziekan ds. studenckich Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. W swoim wystąpieniu dziękował prof. M. Szyszkowskiej za wsparcie, jakiego udzielała, szczególnie w początkowym okresie rozwoju uniwersyteckiego środowiska prawniczego, w Białymstoku.

Prowadzący to spotkanie, dr P. Fiedorczyk, odczytał następnie listy gratulacyjne: od prof. dr hab. Katarzyny Sójki-Zielińskiej z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr. hab. Adama Lityńskiego z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz prof. dr. hab. Bronisława Jastrzębskiego z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Składając gratulacje i życzenia, prof. dr hab. Katarzyna Sójka-Zielińska w swym liście wyraziła uznanie dla dokonań prof. M. Szyszkowskiej oraz „(...) szczerzy podziw dla Jej niezłomnej postawy życiowej, rzadko spotykanej odwagi z jaką broniła prawdy i wierności wyznawanym wartościom, płaconej niejednokrotnie wysoką ceną uniwersyteckiej kariery”. Słowa prof. dr. hab. Adama Lityńskiego – wieloletniego współpracownika prof. M. Szyszkowskiej z Uniwersytetu w Białymstoku – zawarte w liście okolicznościowym, wyrażały pochwałę zaangażowania prof. M. Szyszkowskiej w pracę naukową, jej erudycji i zdolności organizatorskich. Wyrazy uznania i najlepsze życzenia przekazał także w swym liście prof. dr hab. Bronisław Jastrzębski.

Pierwszą laudację wygłosił prof. dr hab. Andrzej L. Zachariasz. Nawiązując do czasów i okoliczności, w których to poznał prof. M. Szyszkowską, a także do jej aktywności, podkreślił znaczenie jej osiągnięć, zarówno w obszarze działalności naukowej, dydaktycznej, popularyzatorskiej, organizacyjnej, społecznej, jak i działalności politycznej. Choć ta, jak zaznaczył, nie była działalnością polityczną rozumianą jako gra o władzę, lecz działalnością wynikającą z jej chęci ulepszenia społeczeństwa. Nawiązując zaś do filozofii prof. M. Szyszkowskiej stwierdził, powołując się na słowa Jacka Breczki, że w swym filozofowaniu „z codzienności zrobiła nieprzeciętność”. W swoim wystąpieniu prof. A.L. Zachariasz nawiązał również do okładki książki pamiątkowej dedykowanej prof. M. Szyszkowskiej. Ta, będąca kompozycją jej fotografii, wyjątkowo odzwierciedla – jak uznał – postać prof. M. Szyszkowskiej jako osobę otwartą na innych ludzi: siedząc na sofie z otwartymi ramionami na tle XIX-wiecznego salonu intelektualnego zaprasza wszystkich do dyskusji.

Kolejnym laudatorem był dr Sławomir Oliwniak. Jako były student i seminarzysta prof. M. Szyszkowskiej wyraził wdzięczność za intelektualne przewodnictwo, za nieprzeciętność Jej osobowości i inspiracje filozofią prawa.

Momentem kulminacyjnym tejsze uroczystości było wręczenie książki pamiątkowej prof. M. Szyszkowskiej przez dr Annę Kryniecką – inicjatorkę tegoż przedsięwzięcia i redaktora naukowego przygotowanego tomu pt. *Filozofia Marii Szyszkowskiej*. Wpierw jednak, w imieniu seminarzystów, podziękowała prof. M. Szyszkowskiej za Jej opiekę: „Szanowna Pani Profesor, stojąc tutaj przed Panią jako uczeń i pozwalając sobie na wystąpienie w imieniu uczniów, chciałabym bardzo serdecznie podziękować i wyrazić wdzięczność za to, że nie tylko jest Pani Profesor nauczycielem, ale również przewodnikiem duchowym. Mistrz to za mało. To jest coś więcej. Pani Profesor jest dla nas wzorem do naśladowania, nie tylko ze względu na swoją wiedzę, na kunszt filozofowania, ale również

ze względu na tą niezłomną postawę, na tę wielką moc charakteru, na tę wierność głoszonym poglądom, wbrew ciągle negatywnym konsekwencjom, z którymi Pani Profesor się spotyka. (...) Chciałabym także powiedzieć, że jak nikt inny potrafi Pani Profesor z człowieka wykrzesać iskierkę twórczości, z każdego bez wyjątku (...). Życie Pani Profesor jest swoistym symbolem. To jest symbol wierności wyznawanym poglądom (...)”.

W swoim wystąpieniu dr Anna Kryniecka podziękowała także władzom Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego oraz Fundacji Uniwersytetu Warszawskiego, dzięki którym, przy ich finansowym wsparciu, książka ostatecznie, po jej kilkuletnim przygotowywaniu, została opublikowana (wydana w roku 2012 nakładem Kresowej Agencji Wydawniczej w Białymstoku o objętości 456 stron). Podziękowania skierowała także do wydawcy – Heleny Zieniuk – oraz do przyjaciół, którzy swoją radą pomogli w jej redagowaniu. Następnie w imieniu wszystkich autorów, którzy swoimi artykułami współprzyczynili się do jej urzeczywistnienia, przekazała ją na ręce prof. Marii Szyszkowskiej.

W tym miejscu słów kilka o samej księdze. Ofiarowany tom otwiera, poza przedmową redaktorki, obszerna i interesująca historia życia prof. Marii Szyszkowskiej. Upamiętniła ją dr Anna Kryniecka, najbliższa uczennica prof. M. Szyszkowskiej. Uczyniła to nie tylko z wielką starannością opisaną faktów, wyborem pomieszczonych fotografii, ale poprzez prozatorski język i swe zaangażowanie wprowadza czytelnika w „świat Marii Szyszkowskiej” nie pozbawiając go empatii i wrażenia jakoby sam, poprzez lekturę, przeniósł się do należącej „chaty na krańcu świata” i tam w urokliwym klimacie domowego ogniska słuchał opowieści z ust samej bohaterki. To właśnie czyni tę opowieść nader zajmującą. Dalsza lektura wprowadza czytelnika w świat idei i filozofii

prof. Marii Szyszkowskiej. Pomieszczone w tomie artykuły składają się na dwie części. Pierwsza zatytułowana *Filozofia Marii Szyszkowskiej*, zawiera treści odnoszące się w swej problematyce do filozofii M. Szyszkowskiej. Wyróżniono tu działy zatytułowane kolejno: *O filozofii codzienności*, *O filozofii człowieka*, *O filozofii prawa*, *O filozofii farmacji*, *O filozofii w działaniu*. Część druga pt. *Prace dedykowane*, zawiera artykuły zarówno nawiązujące do poglądów prof. M. Szyszkowskiej, jak i do innych autorów, stanowiące rozważania z zakresu filozofii prawa oraz odnoszące się do współczesnej problematyki funkcjonowania państwa i prawa w społeczeństwie demokratycznym. Tom wieńczy *Wykaz odznaczeń, nagród i wyróżnień M. Szyszkowskiej* oraz *Bibliografia prac Marii Szyszkowskiej* opracowana przez Anuszkę Marcinkowską, Temenużkę Wdowczyk oraz Tadeusza Stolarskiego. Swoje prace pomieściło w tejsze księdze 55 autorów – uczniów, przyjaciół, współpracowników i znajomych prof. M. Szyszkowskiej.

Wracając jednakże do relacjonowania uroczystości, prowadzenie w jej dalszej części przejął dr W. Kulesza zapraszając obecnych do dyskusji. Głos zabrał m.in. prof. dr hab. Andrzej Baładynowicz, Zdzisław Łączkowski – poeta, prozaik, krytyk literacki, eseista, publicysta i dziennikarz, prof. UMK dr hab. Zbigniew Naworski, dr Anna Rossmann, dr hab. Jacek Brezcko, dr hab. Jacek Andrychiewicz, dr Karol Kuźmich, prof. UZ dr hab. Krzysztof J. Kilian, dr W. Kulesza. Dr hab. Jacek Brezcko w swej wypowiedzi, nawiązując do potęgi ducha jako próby wyjaśnienia ludzkich możliwości, postawił tezę, iż prof. M. Szyszkowska „jest wyjątkowo niespokojną Europejką – ponieważ w fundamencie jej ducha dostrzegam pewną sprzeczność, napięcie, które rodzi niepokój. (...) Otóż Pani Profesor ma w sobie Kanta i Nietzschego (...) i to powoduje, że mamy napięcie, bo Kant i Nietzsche nie są zgodni. Od Kanta można prowadzić wyraźną linię do pacyfizmu, natomiast od Nietzschego do wolności, ale pojętej w sensie takim ekspansywnym, dionizyjskim, czyli u Pani Profesor w tej strukturze mamy Apollina i Dionizosa i oni walczą ze sobą i spokoju Pani Profesor nie dają, i zmuszają do tego ciągłego działania, tego wysiłku i to jest ten głębszy napęd tej potęgi ducha. (...) Podziwiam Jana Stępnia, że nadaża!”.

Prowadzący dyskusję, po jej zakończeniu oddał głos prof. M. Szyszkowskiej, która wyrażając wzruszenie na to spotkanie, podkreśliła znaczenie Uniwersytetu w Białymstoku jako jej miejsca pracy w latach 80-tych (wówczas jako filia UW). Następnie podziękowała obecnych za trud przyjazdu oraz dr Annie Krynieckiej za pomysł wydania książki, a także dziekanowi Wydziału Prawa i Administracji UW – prof. dr. hab. Krzysztofowi Rączce oraz za pośrednictwem prodziekana Wydziału Prawa UwB – prof. UwB dr. hab. Macieja Perkowskiego – rektorowi Uniwersytetu w Białymstoku, prof. dr. hab. Leonardowi Etelowi. Spotkanie zaś zwieńczyła uroczysta kolacja, która odbyła się w Hotelu Cristal przy ul. Lipowej w Białymstoku.